

Mutluer, C. (2015). Bolu ilindeki öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 159-173.

Geliş Tarihi: 04/11/2013

Kabul Tarihi: 06/04/2015

BOLU İLİNDEKİ ÖĞRETMENLERİN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME GENEL YETERLİLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Ceren MUTLUER*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanında yeterlilik düzeylerini amaca uygun olacak bir şekilde seçilmiş ölçme aracı ile saptayarak, ölçekte bulunan 3 alt boyut ve ölçeğin bütününün belirlenmiş bağımsız değişkenlerle aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Bu amaçla araştırmanın örneklemini Bolu ilinde görev yapan öğretmenler arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiş 178 öğretmen oluşturmaktadır. Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Ölçekte bulunan Temel Kavramlar ve Ölçme Teknikleri boyutunda öğretmenlerin büyük çoğunluğu kendilerini yeterli görürken; İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma boyutunda öğretmenler kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin kıdem yılına, lisansta ölçme ve değerlendirme dersi almalarına göre yeterlilik algısı incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Verileri analiz etmek ve anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için betimsel istatistik, Mann Whitney U, Kruscal Wallis, bağımsız örneklemler-t testi kullanılmıştır.

Anahtar sözcükler: Öğretmen, Yeterlik, Ölçme ve Değerlendirme Alanında Yeterlik

THE ANALYSIS OF THE COMPETENCY PERCEPTION ON MEASUREMENT AND EVALUATION OF THE TEACHERS' IN BOLU

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the teachers' levels of competency in the field of measurement and evaluation with the measuring tool which was appropriately selected for the purpose and to determine whether there is a difference between the scale of a collection of 3 sub dimension, scale and independent variables. For this aim, the sample of this research constitutes 178 teachers who were selected among the teachers working in Bolu by simple permit random sampling method. In this research Survey method is used. While most of the teachers see themselves competent in the matter of the basic concepts and measurement techniques, they feel themselves inefficient in the matter of Statistical analysis and reporting. Also, significant differences were found in the scales of those who has taken measurement and evaluation courses through undergraduate education. To analyse the data and to determine the significant difference; descriptive statistics, Mann Whitney U, Kruscal Wallis, test of independent samples were used.

Key Words: Teacher, Competence, Competence in the field of Measurement and Evaluation

* Öğr. Gör., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, cmutluer@yandex.com.

1. GİRİŞ

Eğitim kendi içerisinde bir takım sistemler bütünüdür. Bu sistemde girdi, işlem, çıktı ve dönüt öğeleri bulunmaktadır. Eğitim sistemi bünyesinde bireye kazandırılmak istenen davranışlar vardır. Bu davranışların amaca uygun olup olmadığının belirlenmesi, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile mümkündür.

Eski eğitim sisteminde yer alan öğretim programlarında öğretmenin ölçme ve değerlendirme uygulamaları sadece çıktıyı hedef alırken; günümüzde bilgiye ulaşma, bilgideki artış ve en önemlisi öğrenci merkezli bir yaklaşımın getirisi olarak eğitimde süreci de değerlendirme önemli hale gelmiştir.

Geleneksel anlamda bir öğretmenin görevleri ile çağdaş öğretmenin görevleri karşılaştırıldığında öğretmenin görev ve sorumluluklarındaki değişimler daha iyi anlaşılmıştır. Çağdaş anlayışla görev yapmaya çalışan bir öğretmen, bugün yalnızca, ders veren, sınav yapan, not veren bir statüde değildir. Çağdaş öğretmen aynı zamanda, iyi bir organizatör, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci, iyi bir rehber ve iyi bir değerlendircidir (Oğuzkan, 1989). Geleneksel ve çağdaş öğretmenin görevleri aşağıdaki Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1.

Karşılaştırmalı Olarak Geleneksel ve Çağdaş Öğretmenin Görevleri

Geleneksel Öğretmen	Çağdaş Öğretmen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tek konuda yetişmiştir. ▪ Bilgi dağıtıcı konumundadır. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Birleştirilmiş konularda yetişmiştir. ▪ Eğitim yaşantılarına rehberlik edici konumundadır.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sürekli olarak kendisi anlattığı ya da tekrarladığı için öğrenciyi pasif kılar. ▪ Öğrenciyi program geliştirme sürecine katmaz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Öğrenciyi aktif tutar. ▪ Öğrenciyi program geliştirme sürecine katar.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verilen bilgilerin ezberlenmesine ve istendiğinde aynen sunulmasına önem verir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Keşfetme yöntemi uygular.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ İç uyarımlardan çok dış uyarımlara önem verir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İçten gelen uyarımlara önem verir.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Öğrenciye sınıfta öğretir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Öğrencinin kendisi için öğretir. ▪ Grup çalışmalarına önem verir. ▪ Öğrenci her yerde öğrenir. ▪ Yaratıcılığa önem verir.

(Varış, 1988, 218).

Öğretmenlere kazandırılan yeni rollerle ve öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi ile öğrenme- öğretme etkinliklerinin öğrenci merkezli bir şekilde yeniden düzenlenmesi, öğretmenlerle birlikte öğrencilerin de öğrenme- öğretim sisteminde etkin bir rol üstlenmeleri ve bu süreçte öğretmenlerin sahip olmaları gereken ölçme ve değerlendirme yeterliklerinde de artışa neden olmuştur. Artık eğitim sisteminin sadece çıktısı olan davranışlar değil süreci de kapsayan ölçme ve değerlendirme etkinliklerine daha çok yer vermeye başlanmıştır.

Süreç içerisinde değerlendirme öğrencilere çalışmaları ile ilgili geri bildirim verilmesi ve bu bildirimde öğrencinin yaptığı işte farkındalık kazanmasını sağlamaktadır. Süreçte

verile geri bildirimler sadece not değeri taşımamalı, eksik ve yanlış öğrenmeleri düzeltici rol oynamalıdır (Nitko, 1996).

Eğitim sistemindeki her bir öğeye ilişkin kaynaklara geri dönüt vermede, yanlış ve eksiklerini gidermede, tamamlayıcı faaliyetlerde bulunmada ölçme ve değerlendirme önemlidir. Bunun için farklı değişkenler kullanılıp eğitim sisteminde önemli bir kavram olarak öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin ölçme ve değerlendirme hakkında neler bildikleri, yeterlik düzeyleri pek çok araştırmalara hedef kitle olarak konu olmuştur. Aşağıda bu çalışma ile ilişkisi kurulabilen araştırmalara kısaca yer verilmiştir.

Cizek, Fitzgerald ve Rachor (1996) tarafından benzer bir araştırma 143 ilk ve ortaokul öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaptıkları ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu saptamışlardır. Cinsiyet, kıdem ve okuttukları sınıf düzeyi gibi değişkenlerin öğretmenlerin yaptıkları bu etkinliklerin güvenilirliğini etkilemediği saptanmıştır.

Karaca (2003) yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeylerini saptamaya yönelik bir ölçme aracı geliştirmeyi, araştırmaya dahil edilen yedi devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği programlarına devam eden 4. Sınıfta okuyan 1190 kişinin ölçme ve değerlendirme yeterlilik algılarını saptamayı ve farklı programlarda bu yeterlilik algısında manidar bir farklılığın olup olmadığını test etmeye çalışmıştır. Araştırmasında verileri Delphi tekniği ile toplamıştır. Önceden belirlenen 99 madde uygun madde analizleri ile 75 maddeye düşürmüştür. Bu 75 madde dört boyutu kapsamaktadır. Yapılan test istatistiklerine göre birinci boyutun Cronbach alfa değerleri .96; ikinci boyutun Cronbach alfa değeri .93; üçüncü boyutu Cronbach alfa değeri .90; dördüncü boyutun Cronbach alfa değeri ise .86 bulunmuştur. Yapılan analizler sonucunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lehinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Çakan (2004) tarafından yapılan araştırmada ilk ve ortaöğretim kademesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları bakımından ve kendilerini bu alanda nasıl algıladıkları üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma sonucunda iki öğretmen grubu arasında güvenilirlik ve geçerliğe dair uygulamalar, soru düzeyleri ve program sürecine dönük alınan tedbirler bakımından anlamlı bir farklılık bulunamamış, fakat ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin ortaöğretim kademesindeki öğretmenlere kıyasla kendilerini daha yeterli algıladıkları gözlemlenmiştir. İlköğretim öğretmenleri en sık çoktan seçmeli maddeleri kullanırken ortaöğretim öğretmenleri yazılı yoklamaları tercih etmişlerdir.

Gelbal ve Kelecioğlu (2007) araştırmalarında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre eğitim yapılan sınıflarda öğretmenlerin kullandıkları ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik görüşleri betimlenmeye çalışmıştır. Araştırma kapsamında ölçme aracı olarak anket kullanılarak ilköğretim okullarının 1-6. sınıflarında görev yapan 242 sınıf ve branş öğretmenlerinden araştırma verileri toplanmıştır. Öğretmenlerin öğrenci başarısının belirlenmesinde, kendilerini daha yeterli olarak gördükleri, geleneksel ölçme yöntemlerini tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ölçme araçlarını kullanmada karşılaştıkları sorunların başında sınıfların kalabalık oluşu ve zaman yetersizliği gelmektedir. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün yeni karşılaştıkları değerlendirme yaklaşımlarının olumlu ve olumsuz yanlarına ilişkin görüşlerinin, programda belirtilen özelliklerle paralellik göstermiştir. Diğer sonuçlarda dikkate alındığında, öğretmenlerin ölçme

tekniklerinin kullanımı ve hazırlanması konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu saptanmıştır.

Kilmen ve Çıkrıkçı Demirtaşlı (2009) benzer bir çalışmayı Aksaray ilinde düzenlenen hizmet içi eğitim seminerine katılan 236 sınıf öğretmeni ile yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun ölçme değerlendirme ilkelerine dayalı uygulamaları eğitim öğretim sürecinde, yeterince gerçekleştirmedikleri saptanmıştır. Bazı uygulamalar dışında, sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla, cinsiyet, hizmet süresi, eğitim fakültesi mezunu olup olmama ve sınıf mevcudu değişkenleri arasında manidar bir ilişki bulunmamıştır.

Pektaş (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının yeterlik algıları bir bütün olarak incelendiğinde “Temel Kavramlar” ve “Ölçme Teknikleri” boyutlarında kendilerini yeterli; “İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma” boyutunda ise kendilerini orta düzeyde yeterli algıladıkları görülmüştür. Ölçeğin bütünü dikkate alındığında ise öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak kendilerini orta düzeyde yeterli algıladıkları görülmektedir.

Yavuz (2011) tarafından Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi 4. sınıfta öğrenimine devam eden 382 öğretmen adaylarıyla yapılan araştırma sonuçları gösteriyordu ki öğretmen adaylarının öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme alanında kendilerini genel olarak yeterli gördükleri; cinsiyetin görüşlerinde anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı saptanmıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının diğerleri kadar kendilerini yeterli görmedikleri; meslek tercihindeki isteklilik durumunun öğretmen adaylarının yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinde her zaman farklılaşma oluşturan bir değişken olmadığı saptanmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, geliştirilmiş ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği ile ilk ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin ölçekte bulunan temel kavramlar, ölçme ve değerlendirme teknikleri ve belli başlı istatistiksel hesaplamalar yönüyle kendilerini ne derece yeterli algıladıklarını araştırmaktır. Bu amaçları gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aramıştır.

1.1.1 Araştırma soruları

1. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algı düzeyi nedir?
2. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde okul türüne göre manidar bir farklılık var mıdır?
3. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algı düzeyi cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde lisansta ölçme ve değerlendirme dersi alma durumuna göre manidar bir farklılık var mıdır?
5. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyi öğretmenlerin kıdemlerine göre manidar bir farklılık var mıdır?
6. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde lisansta okudukları bölüm ile branşları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik kendilerini ne derece yeterli gördüklerini, ölçekteki boyutlarda bahsedilen konular arasından kendilerini yetersiz gördükleri alanları fark etmelerini sağlamaktır. Ayrıca bundan sonra yapılacak benzer araştırmalara da fayda saylayacağı düşünülmektedir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmada;

1. Seçilen örneklem grubunun evreni temsil edebilecek nitelik ve niceliktedir.
2. Araştırma kapsamında kullanılacak olan ölçme aracı (ölçek) araştırma problemine cevap oluşturacak bulguları sağlayacak niteliktedir.
3. Ölçek, gönüllü öğretmenler tarafından samimi bir şekilde gerçek görüşleri ile cevaplandırılmıştır.
4. Bu araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin, araştırmak istenilen alanı yansıttığı varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algısını ortaya çıkarmak için kullanılan ölçme aracı 24 madde ile sınırlıdır.
2. Araştırmada kullanılan ölçek Bolu İlinde görev yapan öğretmenlerden gönüllü olarak cevap verenlerle sınırlıdır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Bolu İlinde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik genel yeterlilik algılarını var olduğu şekliyle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bu araştırma modelinin türü tarama modelidir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 1984. s. 80). Bir konuya ya da olaydaki bireylerin ilgi, beceri, görüşleri, tutumları ve yetenekleri gibi özellikleri belirlendiği ve diğer araştırmalardan daha büyük örneklerle araştırmanın sürdürüldüğü araştırmalardır (Fraenkel ve Wallen, 2006).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni, Bolu İli Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 2011-2012 yılında ilk ve ortaöğretim kurumlarında görevlerini yapan öğretmenle oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini, Bolu İlindeki 8 okulda görev yapan 178 öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırmanın yürütüldüğü öğretmenlerin okul türlerine göre sayıları, cinsiyetleri, kıdemleri, lisansta ölçme dersi alıp almama ve lisansta farklı bir bölüm okuyup okumama durumlarına göre oluşturulan yüzde ve frekans değerleri Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1.*Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğretmen Sayıları ve Yüzdeler*

		f	%
Okul Türü	İlköğretim	118	66,29
	Ortaöğretim	60	33,71
Cinsiyet	Erkek	80	44,94
	Kadın	98	55,06
Lisansta Ölçme ve Değerlendirme Dersi Alma Durumu	Dersi aldı	160	89,89
	Dersi almadı	18	10,11
Kıdem	1-5 yıl	35	19,66
	6-10 yıl	44	24,72
	11-15 yıl	44	24,72
	15 yıl ve üzeri	55	30,90
Branşlar	Sınıf	71	39,89
	Matematik	15	8,43
	Fen Bilgisi	15	8,43
	İngilizce	12	6,74
	Sosyal Bilgiler	10	5,62
	Güzel Sanatlar	15	8,43
	Meslek	22	12,36
	Türkçe	13	7,30
	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	5	2,80

Tablo 1' e göre yapılan tarama modeli araştırması için ölçeğin uygulandığı gün okulda ulaşılan öğretmenlerden 178' i belirlenmiştir. Okulların belirlenmesinde uygulama ve ulaşma kolaylıkları göz önünde bulundurulmuştur.

Örneklem belirlenirken, basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi, her bir örnekleme birimlerine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntemdir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013).

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan ölçme aracı olarak Nartgün (2008) tarafından geliştirilen “Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlilik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Faktör analizi yapıldıktan sonra üç alt boyut altında maddeler toplanmıştır. Birinci boyutta “Temel Kavramlar” konusuna ait 6 madde bulunmakta, ikinci boyutta “Ölçme Teknikleri” konusunda 9 madde, üçüncü boyutta “İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma” konusunda da 9 madde bulunarak toplam ölçekte 24 madde vardır. Ölçeğin birinci, ikinci ve üçüncü alt boyutlarına ait iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları sırasıyla 0,84, 0,79 ve 0,77; ölçeğin bütününe ait iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,87'dir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 0,91'dir.

“Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlilik Algısı Ölçeği” likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki 5 seçenekler bulunmaktadır. Bu seçenekler ölçekte “çok yeterliyim” seçeneği 5, “yeterliyim” seçeneği 4, “orta düzeyde yeterliyim” seçeneği 3, “yetersizim” seçeneği 2 ve “çok yetersizim” seçeneği ise 1 ile puanlanmaktadır.

Örnekleme içinde yer alan öğretmenlerin kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulacak, bu form, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete, okul türü, lisansta ölçme dersi alıp almama durumu, kıdem ve lisansta okuduğu bölüm ile şuan öğretmenlik yaptığı branşla aynı olup olmama öğretmenlik yapıp yapmama durumlarını belirlemeye yönelik kullanılmıştır.

2.4. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Araştırmadaki veriler SPSS 15.0 programı ile incelenmiş ve çözümlenmiştir. Araştırmanın birinci alt probleminin çözümlenmesinde alt boyutlara ait ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler kullanılmıştır. Araştırmanın ikinci ve üçüncü alt probleminin çözümlenmesi ilişkisiz gruplarda t testi, dördüncü alt problemin çözümlenmesi ise tek yönlü varyans analizi istatistiksel teknikleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada alt problemlerin çözümlenmesine dönük olarak elde edilen bulgular; ortalama “4.20-5.00” çok yeterli, “3.40-4.19” yeterli, “2.60-3.39” orta düzeyde yeterli, “1.80-2.59” yetersiz, “1.00-1.79” çok yetersiz aralıkları dikkate alınarak yorumlanmıştır. Boyutlardaki puanların ortalamalarını hesaplamak için Belirtilen ortalamalar her bir boyut için elde edilen toplam puanların ilgili boyuttaki madde sayısına bölünmesi ile elde edilen değerler üzerinden hesaplanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, alt problemleri verilerinin analizleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Birinci araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algı düzeyi nedir?

Araştırma sorusuna öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algılarına ait her bir boyut ve ölçeğin tümüne ait veriler Tablo-2’ de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlilik Algılarına Ait Betimsel İstatistikler

Boyut	N	\bar{x}	S	Minimum Değer	Maksimum Değer
Temel Kavramlar	178	4	0,74	1	5
Ölçme Teknikleri	178	4,13	0,58	2,67	5
İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma	178	3,55	0,75	1,33	5
Genel Toplam	178	3,89	0,56	2,46	5

Tablo-2’ ye göre öğretmenler ölçme ve değerlendirme alanında Temel Kavramlar, Ölçme Teknikleri, İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma ve ölçeğin bütününe bakıldığında kendilerini yeterli ($\bar{X}=4,00$; $\bar{X}=4,13$; $\bar{X}=3,55$; $\bar{X}=3,89$) görmektedirler.

İkinci araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde okul türüne göre manidar bir farklılık var mıdır?

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarında okul türü değişkeni bakımından manidar bir farklılığın olup olmadığına göre analiz sonuçları Tablo-3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmen Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algı Düzeylerinin Okul Türüne Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Temel Kavramlar	İlköğretim	118	85,76	10119,5	3098,5	0,172
	Ortaöğretim	60	96,86	5811,5		
Ölçme Teknikleri	İlköğretim	118	93,78	11066	3035	0,119
	Ortaöğretim	60	81,08	4865		
İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma	İlköğretim	118	93,78	11066	3005	0,113
	Ortaöğretim	60	81,08	4865		
Genel Toplam	İlköğretim	118	92,56	10912	3179,5	0,267
	Ortaöğretim	60	83,49	5009		

p*,<,05

Veriler doğrultusunda, okul türüne göre öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlilik algıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur (U= 3098,5; U=3035; U=3005; U=3179,5, p>,05). Araştırmada yer verilen alt problemin sonuçları Çakan (2004)'ün yaptığı çalışma sonuçları ile desteklenmiştir. Çakan (2004)' te ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları arasında manidar bir farklılık bulamamıştır.

Üçüncü araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algı düzeyi cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarında cinsiyet değişkeni bakımından manidar bir farklılığın olup olmadığına göre analiz sonuçları Tablo-4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğretmen Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Temel Kavramlar	Kadın	98	3,94	0,79	-1,171	176	0,243
	Erkek	80	4,07	0,66			
Ölçme Teknikleri	Kadın	98	3,69	0,53	0,742	176	0,125
	Erkek	80	3,75	0,51			
İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma	Kadın	98	3,53	0,79	-0,321	176	0,28
	Erkek	80	3,57	0,70			
Genel Toplam	Kadın	98	3,86	0,58	-0,776	176	0,439
	Erkek	80	3,93	0,54			

p*,<,05

Verilere göre Temel Kavramlar boyutunda hem kadın hem de erkeklerin kendilerini araştırılan konu hakkında yeterli (\bar{X} =3,94; \bar{X} =4,07) görmekte ve bu alt boyut için cinsiyet değişkenleri arasında manidar bir farklılık görülmemektedir. Ölçme Teknikleri boyutunda hem kadın hem de erkeklerin kendilerini araştırılan konu hakkında yeterli

($\bar{X}=3,69$; $\bar{X}=3,75$) görmekte ve bu alt boyut için cinsiyet değişkenleri arasında manidar bir farklılık görülmemektedir. İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma boyutunda hem kadın hem de erkeklerin kendilerini araştırılan konu hakkında yeterli ($\bar{X}=3,53$; $\bar{X}=3,57$) görmekte ve bu alt boyut için cinsiyet değişkenleri arasında manidar bir farklılık görülmemektedir. Genel Toplam boyutunda hem kadın hem de erkeklerin kendilerini araştırılan konu hakkında yeterli ($\bar{X}=3,86$; $\bar{X}=3,93$) görmekte ve bu alt boyut için cinsiyet değişkenleri arasında manidar bir farklılık görülmemektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlilik algıları tüm alt boyutlarını ve ölçeğin bütünü arasında manidar bir ilişki yoktur ($t=-1,171$; $t=,742$; $t=-,321$; $t=-,776$, $p>,05$). Bu sonuç Kilmen ve Çıkrıkçı Demirtaşlı (2009)'un yaptığı çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterirken, Pektaş (2010)'un yaptığı araştırma sonuçları ile farklıdır. Pektaş (2010) araştırmasında “Temel Kavramlar”, “Ölçme Teknikleri”, “İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma” ve ölçeğin bütününde erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur.

Dördüncü araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde lisansta ölçme ve değerlendirme dersi alma durumuna göre manidar bir farklılık var mıdır?

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarında lisansta bu dersi alma durumu bakımından manidar bir farklılığın olup olmadığına göre analiz sonuçları Tablo-5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğretmen Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algı Düzeylerinin Lisansta Bu Dersi Alma Durumlarına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Lisansta Ölçme ve Değerlendirme Dersi Alma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Temel Kavramlar	Dersi Aldı	160	89,55	14327,5	1272,5	0,053
	Dersi Almadı	18	83,85	1425,5		
Ölçme Teknikleri	Dersi Aldı	160	91,72	14766,5	911,5	0,048
	Dersi Almadı	18	63,50	986,5		
İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma	Dersi Aldı	160	90,19	14520,5	1026,5	0,046
	Dersi Almadı	18	60,08	865,5		
Genel Toplam	Dersi Aldı	160	89,61	14059,5	1038	0,048
	Dersi Almadı	18	73,49	1025,5		

$p^* < ,05$

Verilere göre öğretmenlerin lisansta ölçme ve değerlendirme dersini almaları ile bu alandaki yeterlilik algıları incelendiğinde Temel Kavramlar, Ölçme Teknikleri, İstatistiksel Çözümleme, Raporlaştırma alt boyutlarında ve ölçeğin bütününde anlamlı fark vardır ($U=1272,5$; $U=911,5$; $U=1026,5$; $U=$, $p < 0,05$). Lisansta öğrenim görenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlilik algısı ölçeğindeki ortalamaları, lisansta ölçme ve değerlendirme dersi görmeyenlerin ortalamasından daha yüksektir.

Beşinci araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyi öğretmenlerin kıdemlerine göre manidar bir farklılık var mıdır?

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarında kıdem değişkeni bakımından manidar bir farklılığın olup olmadığına göre analiz sonuçları Tablo-6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algılarının Kıdemlerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Kruscal Wallis Yöntemi Analiz Sonuçları

	Gruplar	N	Sıra				Anlamlı Fark
			Ortalaması	sd	kay-kare	p	
Temel	1-5 yıl	35	97,13	3	4,005	0,12	-
Kavramlar	6-10 yıl	44	98,24				
	11-15 yıl	44	86,27				
	15 yıl ve üzeri	55	80,35				
Ölçme	1-5 yıl	35	91,26	3	1,196	0,72	-
Teknikleri	6-10 yıl	44	87,38				
	11-15 yıl	44	85,94				
	15 yıl ve üzeri	55	85,13				
İstatistiksel	1-5 yıl	35	93,27	3	5,583	0,03	6-10 yıl
Çözümleme ve Raporlaştırma	6-10 yıl	44	91,25				1-5 yıl
	11-15 yıl	44	80,26				
	15 yıl ve üzeri	55	78,79				
Genel	1-5 yıl	35	88,87	3	8,741	0,038	6-10 yıl
Toplam	6-10 yıl	44	91,38				1-5 yıl
	11-15 yıl	44	95,70				
	15 yıl ve üzeri	55	81,95				

p*,<,05

Yapılan araştırmada İstatistiksel Çözümleme ve ölçmeğin bütününde kıdem ile yeterlilik algıları arasında manidar ilişki bulunmaktadır ($\chi^2= 5,583; 8,741, p<,05$). Araştırmada 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Kilmen ve Çıkrıkçı Demirtaşlı (2009) yaptıkları araştırmada kıdem faktörünün araştırma sonuçlarını etkilemediği, kıdemlere göre öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları arasında manidar bir fark olmadığını bulmuşlardır.

Altıncı araştırma sorusu: Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algı düzeyinde lisansta okudukları bölüm ile branşları arasında manidar bir farklılık var mıdır?

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarında branş değişkeni bakımından manidar bir farklılığın olup olmadığına göre analiz sonuçları Tablo-7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğretmenlerin Branşlarına Göre Ölçme ve Değerlendirme İlişkin Yeterlilik Algılarına Ait Betimsel İstatistikler

Branşlar	N	1. Boyut		2. Boyut		3. Boyut		GenelToplam	
		\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S
Sınıf	71	3,95	0,08	4,19	0,08	3,36	0,09	3,92	0,06
Matematik	15	3,69	0,32	4,01	0,15	3,64	0,20	3,84	0,20
Fen Bilgisi	15	3,93	0,16	4,07	0,15	3,34	0,22	3,76	0,15
İngilizce	12	3,52	0,25	3,62	0,17	3,13	0,15	3,29	0,12
Rehberlik	5	4,09	0,15	3,99	0,13	3,50	0,20	3,88	0,15
Sosyal Bilgiler	10	4,35	0,15	3,89	0,20	3,62	0,19	3,95	0,16
Güzel Sanatlar	15	4,13	0,27	4,15	0,18	3,88	0,44	4,13	0,27
Meslek	22	4,09	0,11	4,17	0,10	3,54	0,13	3,94	0,08
Türkçe	13	4,02	0,14	4,09	0,05	3,72	0,39	3,75	0,16
Toplam	178	3,96	0,15	4,02	0,12	3,45	0,18	3,76	0,14

Tablo 7' ye göre öğretmenlerin branşlarına göre ölçme ve değerlendirme alanında Temel Kavramlar, Ölçme Teknikleri boyutlarında tüm branştaki öğretmenler kendilerini yeterli görmekte, İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma boyutunda Fen Bilgisi ve İngilizce öğretmenleri kendilerini orta düzeyde yeterli ($\bar{X}=3,34$; $\bar{X}=13$) görürken diğer branştaki öğretmenler kendilerini yeterli görmekte ve ölçeğin bütününe bakıldığında yalnızca İngilizce öğretmenleri orta düzeyde ($\bar{X}=3,29$) diğer tüm branşlarda öğretmenler kendilerini yeterli görmektedirler.

Tablo 8.

Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algılarının Branşlarına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Kruscal Wallis Yöntemi Analiz Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra				Anlamlı fark
			ortalaması	sd	kay- kare(x ²)	p	
Temel Kavramlar	Sınıf	71	82,36	8	9,481	0,303	-
	Matematik	15	85,37				
	Fen Bilgisi	15	79,90				
	İngilizce	12	71,25				
	Rehberlik	5	102,35				
	Sosyal Bilgiler	10	115,75				
	Güzel Sanatlar	15	93,8				
	Meslek	22	100,23				
	Türkçe	13	106,35				
Ölçme Teknikleri	Sınıf	71	95,37	8	7,655	0,468	-
	Matematik	15	78,37				
	Fen Bilgisi	15	83,87				
	İngilizce	12	69,58				
	Rehberlik	5	76,07				
	Sosyal Bilgiler	10	81,60				
	Güzel Sanatlar	15	107,2				
	Meslek	22	89,09				
	Türkçe	13	88,58				
İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma	Sınıf	71	96,65	8	8,152	0,419	-
	Matematik	15	93,83				
	Fen Bilgisi	15	75,87				
	İngilizce	12	57,58				
	Rehberlik	5	85,10				
	Sosyal Bilgiler	10	94,45				
	Güzel Sanatlar	15	109,3				
	Meslek	22	86,95				
	Türkçe	13	88,58				
Genel Toplam	Sınıf	71	92,20	8	5,844	0,665	-
	Matematik	15	86,03				
	Fen Bilgisi	15	77,80				
	İngilizce	12	62,17				
	Rehberlik	5	75,78				
	Sosyal Bilgiler	10	88,93				
	Güzel Sanatlar	15	95,95				
	Meslek	22	92,95				
	Türkçe	13	100,85				

p* < ,05

Tablo 8 verileri doğrultusunda, öğretmenlerin branşlarına göre ölçme ve değerlendirme yeterlilik algıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($\chi^2 = 9,481; 7,655; 8,152; 5,844$, $p > ,05$). Karaca (2003) ve Pektaş (2010)'un araştırmasında öğretmenlerin branşlarına göre ölçme ve değerlendirme yeterlilik algılarında manidar bir fark görülmüştür. Karaca (2003) kayıtlı olunan programlara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeylerine ilişkin puan ortalamaları arasında Sınıf Öğretmenliği Programına kayıtlı olan öğretmenlerin yüksek ortalamaya, Fen Bilgisi Öğretmenliği

Programına kayıtlı olan öğretmenlerin ise en düşük ortalamaya sahip olduğunu bulmuştur. Pektaş (2010) ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algı düzeylerine ilişkin ortalamaların “Temel Kavramlar” alt boyutunda, Özel Eğitim ile Fen Bilgisi ve İngilizce Öğretmenliği arasında değiştiğini; “Ölçme Teknikleri” alt boyutunda Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ile Türkçe Öğretmenliği arasında değiştiğini; “İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma” alt boyutunda Özel Eğitim ile Fen Bilgisi Öğretmenliği arasında değiştiğini; Ölçeğin bütünü dikkate alındığında Özel Eğitim ile Fen Bilgisi Öğretmenliği arasında değiştiğini görmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bulgular öğretmenlerin büyük bir kısmının belirlenen araştırma sorularında ölçeğin Temel Kavramlar ve Ölçme Teknikleri boyutlarında kendilerini yeterli görürken, İstatistiksel Çözümleme ve Raporlaştırma boyutunda orta düzeyde yeterli görmüşlerdir. Bu sonuç literatürde yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme ile ilgili yeterlik algı düzeylerinde ölçeğin geneline ve her bir boyutuna ilişkin yeterlik düzeyleri okul türü, cinsiyet, branş değişkenleri bakımından yapılan karşılaştırmalarda hem her bir alt boyutta hem de ölçeğin bütünü bazında erkek ve kadın öğretmenlerin arasında manidar farklılıklar bulunmamıştır.

Öğretmenlerin lisansta ders alma durumu değişkeni incelendiğinde ölçme ve değerlendirme alanında yeterlilik düzeyleri arasında manidar bir farklılık görülmüştür. Bu bulgu lisansta ölçme ve değerlendirme dersinin alınması öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanlarında kendilerini öğrenme ve öğretme sürecinde ve bu sürecin sonunda daha yeterli görmeleri lehinedir.

Araştırmada öğretmenlerin kıdem derecelerine göre ölçme ve değerlendirme alanında kendilerini yeterli görme düzeyleri arasında manidar bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasındadır.

4.1 Öneriler

Yapılan araştırma sadece Bolu ilindeki öğretmenlerle sınırlıdır. Benzer bir araştırma başka illeri de ekleyerek büyük bir örneklem ile yürütülebilir.

Araştırmada kullanılan ölçekte üçüncü boyutta farklı değişkenlerde ortaya çıkan sonuç gösteriyor ki öğretmenler istatistiksel yöntemde kendilerini yeterli görememekteler. Bu durumu önlemek adına hizmet içi eğitim verilerek durum düzeltilebilir. Ayrıca lisansta ölçme ve dersi almayan öğretmen grubu ile de hizmet içi eğitim verilerek ölçme ve değerlendirme alanında ölçekteki tüm boyutlar bakımından kendilerini yeterli seviyeye çıkarılması sağlanabilir.

Değişen öğretim programlarındaki ölçme ve değerlendirme tekniklerini sadece ilköğretim seviyesindeki öğretmenlere değil ortaöğretim seviyesindeki öğrenci davranışları dikkate alınarak ortaöğretimde görev yapan öğretmenleri de uygulamaları için teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Cizek, G. J., Fitzgerald, S. M. ve Rachor, R. E. (1996). Teachers' assessment practices: Preparation, isolation, and the kitchen sink. *Educational Assessment*, 3(2), 159-179.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: ilk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2): 99-114.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education (6. Baskı)*. New York: McGraw- Hill International Edition.
- Gelbal, S. Ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. Ankara. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33: 135-145.
- Karaca, E. (2003). *Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlilik algılarına ilişkin algıları* Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma yöntemi (3. Baskı)*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Kilmen, S. ve Çıkrıkçı Demirtaşlı, N. (2009). The perceptions of primary school teachers about their application levels of measurement and evaluation principles. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(2): 27-54.
- Nartgün, Z. (2008). Öğretmen adayları için "ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği" geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2): 85-94.
- Nitko, A. J. (1996). *Educational assessment of students (2. Baskı)*. New Jersey: A Simon & Schuster Company.
- Oğuzkan, A. F. (1991). *Öğretmen eğitimi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Pektaş, S. (2010). *Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının incelenmesi* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yavuz, G. (2011). *Öğretmen adaylarının öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme alanındaki yeterliklerine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Varış, F. (1988). *Program geliştirme teori ve teknikleri (4. Baskı)*. Ankara: A. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

In teaching programs of old educational system, while teacher's measurement and evaluation practices only focus on the output, nowadays access to information, the increase in knowledge and most importantly return on a student-centered approach, as the process of evaluation in education, has become important. Therefore, the perception of their competency in the measurement and evaluation of teachers is important.

The purpose of this research is to determine teachers' levels of competency in the field of measurement and evaluation with the measuring tool that is selected to be suitable for the purpose and to determine whether there is a difference between the scale of a collection of 3 sub dimension, scale and independent variables. For this aim, scanning model has been used with 178 teachers who work in the province of Bolu.

As a measuring tool used in research "Measurement and Evaluation General Competences Perception Scale", which is developed by Nartgün (2008), is used after the factor analysis substances are collected under the 3 sub-dimension. In the first there are 6 substances about the "Basic Concepts", in the second dimension there are 9 substances about the "Measuring Techniques", in the third dimension there are 9 dimension about the "Statistical Analysis and Reporting" and there are 24 substances in the total scale. Internal consistency reliability coefficients of first, second and third sub-dimensions of scale are 0,84 , 0,79 and 0,77 in order; internal consistency reliability coefficients of whole scale is 0,87. The test-retest reliability coefficient of scale is 0,91.

In research, data is examined and analyzed with SPSS 15 program. The average of the lower size, standard deviation, minimum and maximum values are used in the analysis of the research of the first sub-problem. The analysis of the research of the second and third sub-problem are carried out with test -t, the analysis of the fourth sub-problem are carried out thanks to the one way analysis of variance statistical techniques.

In this research findings of the solution of sub-problems are interpreted considering the average "4.20-5.00" very adequate, "2.60-3.39" moderately adequate, "1.80-2,59" inadequate. In findings, the majority of teachers, who are self-sufficient about the defined research questions in the Basic Concepts and Measurement Techniques in the size of the scale, consider themselves as moderately adequate in the size of the Statistical Analysis and Reporting. These results are similar to studies in the literature. In comparisons made in terms of competency levels for the overall scale and each dimension school type, gender, branch variables and each sub-dimensions as well as in the field of whole scale, are no meaningful differences between male and female teachers in teacher efficacy levels of measurement and evaluation. In undergraduate, when state variables of teachers taking course are examined, there are meaningful differences between levels of competency in field of measurement and evaluation. These findings, taking measurement and evaluation course at undergraduate and in the field of measurement and evaluation, in their learning and teaching process and the end of this process is more adequate in favor of teachers. In research, there is meaningful relation between their levels of competency in the field of measurement and evaluation according to the teachers' retirement. This relation is between 1-5 years and 6-10 years.